

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 383/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej usadeným euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, Symfonická 1496/9, Praha, Česká republika, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 1/2016 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED]

██████ (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 1/2016 (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou zo 4. januára 2016 smerujúcou proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, domáhala odškodnenia za nezákonné väznenie svojho zomrelého otca. Napadnuté konanie okresného súdu nebolo do dňa doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu skončené.

3. Sťažovateľka tiež konštatovala, že 27. marca 2020 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podaním sp. zn. 1 SprV 324/2020 z 28. apríla 2020 predseda okresného súdu sťažnosť vyhodnotil ako dôvodnú, keďže okresný súd od 30. júla 2019 nekonal, čo bolo spôsobené objektívnym stavom, ktorý vyplýva z nadmerného zaťaženia súdneho oddelenia „16C“. Zároveň na základe rozhodnutia predsedu okresného súdu bola vec sťažovateľky zaradená medzi sledované veci s režimom kontroly úkonov v súdnom spise každé tri mesiace.

4. Sťažovateľka uviedla, že nie je spokojná s vybavením jej sťažnosti na prietahy v napadnutom konaní okresného súdu, pretože ide o jednoduchú vec, pri ktorej nie je potrebné volať ťažko dostupných svedkov, zabezpečiť preklady písomností, bádať v archívoch, zaobstarat' obsiahle súpisy majetku. Sťažovateľka nemá žiadne konkrétne uistenie, že by jej vec bola v dohľadnej dobe skončená.

5. Na základe už uvedeného sťažovateľka v petite navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jej v bode 1 uvedených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľka sa zároveň domáha, aby ústavný súd v napadnutom

konaní prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov. Okrem toho sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 4 000 € a náhrady trov konania v sume 375,24 €.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa,

ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

13. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

14. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov“, ktoré je zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

16. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

17. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

18. Lustráciou ústavný súd zistil, že rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 1/2016-59 z 13. novembra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bola žaloba sťažovateľky zamietnutá (výrok I), konanie v časti žaloby o zaplatenie úroku z omeškania vo výške 22,05 € bolo zastavené (výrok II) a sťažovateľke bol priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 28 % (výrok III). Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu

odvolanie a následne rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 67/2018-86 z 25. apríla 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) bol rozsudok okresného súdu v napadnutých častiach potvrdený.

19. Rozsudok okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nadobudol právoplatnosť 25. mája 2019. Ústavná sťažnosť sťažovateľky namietajúca postup okresného súdu v napadnutom konaní bola ústavnému súdu doručená 3. júna 2020, teda zjavne po tom, keď okresný súd konajúci vo veci sťažovateľky v merite veci právoplatne rozhodol.

20. Keďže sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáhala ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v napadnutom konaní vo veci samej pred okresným súdom namietané porušenie označených práv už netrvalo, a teda už bola odstránená jej právna neistota, prichádza do úvahy odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

21. Z lustrácie ústavným súdom bolo ďalej zistené, že uznesením okresného súdu č. k. 16 C 1/2016-82 z 30. júla 2019 bola žalovaná zaviazaná zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 161,10 € do rúk jej právneho zástupcu a zároveň sťažovateľke nebola uložená povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania. Proti uzneseniu podali sťažnosti sťažovateľka aj žalovaná.

22. Uznesením okresného súdu sp. zn. 16 C 1/2016 z 26. júna 2020 bolo zmenené uznesenie okresného súdu z 30. júla 2019 tak, že žalovaná bola zaviazaná zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 141,72 € do rúk jej právneho zástupcu. Vo zvyšnej časti uznesenie okresného súdu z 30. júla 2019 ostalo nezmenené. Ďalej bola zamietnutá sťažnosť žalovanej a sťažovateľke bol tiež priznaný nárok na náhradu trov konania o sťažnosti v celom rozsahu, o výške ktorých rozhodne okresný súd po právoplatnosti tohto uznesenia samostatným rozhodnutím.

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti ústavný súd vyvodil, že sťažovateľka ňou implicitne namieta prietahy v napadnutom konaní spočívajúce v nečinnosti okresného súdu

pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania, a z tohto dôvodu považuje napadnuté konanie okresného súdu za stále neskončené.

24. Ústavný súd v tomto bode poukazuje na svoju judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem zbytočné priet'ahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

25. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017). Na kratšie obdobia nečinnosti všeobecného súdu ústavný súd spravidla prihliada len vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili celkovú dĺžku súdneho konania (rovnaké závery ústavný súd vyslovil taktiež napr. v III. ÚS 199/02 alebo I. ÚS 57/01).

26. Ústavný súd už tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05).

27. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti

alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

28. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená po právoplatnosti výroku III rozsudku okresného súdu týkajúceho sa nároku sťažovateľky proti žalovanej a po rozhodnutí okresného súdu o výške trov konania v prvom stupni. Z tohto dôvodu ústavný súd preto konštatuje, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti bola už nastolená právna istota sťažovateľky týkajúca sa jej nároku na trovy konania a čiastočne aj výšky trov konania.

29. Ústavný súd zároveň uvádza, že sťažovateľka podala sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu z 30. júla 2019, a preto si musela byť vedomá toho, že tým prirodzene dochádza k oddialeniu konečného rozhodnutia okresného súdu o výške trov konania.

30. Ústavný súd však neignoruje skutočnosť, že okresný súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu z 30. júla 2019 po približne 11 mesiacoch. Uvedenú dĺžku rozhodovania okresného súdu je síce možné považovať za určitý priet'ah v konaní, avšak, zohľadňujúc tiež povahu veci, o ktorej okresný súd rozhodoval (výška trov konania), tento priet'ah už na prvý pohľad nedosahuje takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu (aj z dôvodov uvedených v bodoch 28 a 29), ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení v bode 1 uvedených práv sťažovateľky. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nevymedzoval konkrétne časové úseky nečinnosti, resp. neefektívnu/nesústredenú činnosť okresného súdu pri rozhodovaní o výške trov konania. Ako už bolo uvedené, nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

31. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

32. Nad rámec ústavný súd konštatuje, že spolu s ústavnou sťažnosťou bolo doručené aj splnomocnenie pre právneho zástupcu na zastupovanie sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom. Predmetné splnomocnenie ale nebolo udelené na zastupovanie vo veci namietaného porušenia v bode 1 uvedených práv v príčinnej súvislosti s postupom okresného súdu v napadnutom konaní, keďže je datované 23. marca 2013 (viac ako 7 rokov pred podaním ústavnej sťažnosti). Z dôvodu, že ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá pre zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd už nevyzval jej právneho zástupcu na odstránenie uvedeného nedostatku z dôvodu procesnej hospodárnosti.

33. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu